Ümidim də yellənir
quru budaqda bir tək
yellənən yarpaq kimi.
Qalıram çox içində
bir azad dustaq kimi.

Nə yaxşı tək deyiləm.
Yalqızlığımı qovur
dost səsi pərən-pərən.
Ətrafım qalabalıq –
xatirə, gözləm, bilik.
Eşidirəm dost səsi.
Qeyri-tanışı belə
dinləyirəm, fikrimlə,
yaddaşımla, qəlbimlə.
Yaşamağın düşməni
yalqızlıqdır, təklikdir.
Bunu təkliyə qarşı
Boyun əyənlər bilir.

*fevral, 1980*

## DEYİRLƏR AXŞAMLAR KƏDƏR GƏTİRİR

Deyirlər,
axşamlar kədər gətirir.
Deyirlər,
can sıxır qaranlıq gecə.
Deyirlər...
Deyirlər...
Gündüzlər necə?

Gündüzlər
səbirsiz gözləyirik ki,
bir axşam olsun,
bir gəlsin gecə!..

*Qahirə, yanvar, 1959*



# *İlqar*

## İLK SƏFƏR

Yenə qar, yenə qar!..
Uzanır yollar.
Kəlmələr dolaşır başımda.
Ağır tunc sətirlər
açılır qarşımda.

Qatarım fikrimi anlamış kimidir;
relsləri tıq-tırıq səsləyər.
Şerimi teleqraf dilinə döndərir,
göndərir.
Moskva yolunun töhfəsi.
Şairin ilk səfər nəğməsi!

Alınız!
Redaktor, redaktor, redaktor!
Qatarın təkəri
titrədir tər tökən şüşəni.
Pəncərə göstərir
ağ örtük, göy qurşaq meşəni.

Alınız!
Redaktor, redaktor, redaktor!
Çəkildim bir tənha guşəyə
Alnımı dayadım mehriban şüşəyə.
Qırıq bir səs
qulağıma pıçıldayır;
yaxındır Moskva.
Bu sözlər havada qırılır –
Mos...sss...kva...
Başını sallamış üfüqlər doğulur...

Moss...kva...
Odur, odur, qarşımda.
parovoz buxarı qıvrılır.
Moss...kva...
Darıxdım,
Çıxıram qapıya.
Sanki bu açıq qapıdan
tez qaçır səsboğan bir sükut,
Qapıdan salamsız-kəlamsız
səs, soyuq soxulur,
hərarət yox olur.

Qatarım dillənir:
neçə-neçə,
çamlı yollar keçə-keçə
gəlmişəm.
Aç, keçim!
Aç, keçim!
Yolumdan qaç, keçim!
Neçə çamlı yollar aşdım,
Çamlı yolda yuxu qaçdı.
Qaça-qaça qatarım tövşüyür
və deyir:
Moskva, Moskva!
Elə bil bağırır: – Qarovuuuul!
Qatarım deyəsən yorulub,
Əfsussss...

Qatardan ilkin Moskvaya
çıxdığım zaman,
Günəş,
bir də sarı saçlı sevgilim oldu
məni qarşılayan.
Dodağımda bal dadırkən
sevgilimin öpüşləri,
məni aldı isti qoynuna
röyalarımın şəhəri.

*1933*



## QÜRUR NƏĞMƏSİ

Nə qəm, illər sovuşur,
getdikcə artır yaşım.
Bu həyat yollarında
qoy mərd ağarsın başım.
Mən sənin ilk sevgilin,
sən mənim könüldaşım.
Bundan sonra daha xoş
günümüz var, sevgilim!
Baharlı bağçamız var,
gülümüz var, sevgilim!

Bir tikanlı söz əgər
gül qəlbinə toxunsa,
yanağına göz yaşı
göyərçin kimi qonsa,
sənə təsəlli uzaq,
sıxıntılar yaxınsa,
aldanma!
Gün bizimdir,
Bizim həyat, sevgilim!
Bu yaraşıqlı dünya,
bu kainat, sevgilim!

Mən şeir yazmamışam
xurmayı saçlarına.
Tərifin yox sənin də,
ala gözlü yarına.
Mən verdim ulduzları
sənin ixtiyarına;
bəyən, oxşa, əzizlə,
sev, bizimdir, sevgilim!
Bu mavi, bu ləkəsiz göy
bizimdir, sevgilim!

Təyyarənin qanadı
buludları yararsa,

coşqun nəğmə səsləri
boşluqları sararsa,
bu bəxtiyar həyatda
könül açan nə varsa
bizimkidir –
nəğmə də,
təyyarə də, sevgilim!
Göylər pərisi Ay da,
Səyyarə də, sevgilim!

Geniş çölləri tutmuş,
ağ pambıq tarlaları.
Dillərdə azad olmuş
azad ölkənin varı.
Bu ellərin nəşəsi,
xalqın böyük vüqarı,
bağçaları, bağları
bizimkidir, sevgilim!
İldırımlı dağları
bizimkidir, sevgilim!

Bakı –
doğma yurdumuz.
Bakı –
mehriban diyar.
Qucağında boy atır
hər gün yeni buruqlar.
Ölkəmin Bakı adlı,
döşündə ordeni var.
Bu Vətən də bizimdir,
buruqlar da, sevgilim!
Yerə, göyə sığmayan
bu ruhlar da, sevgilim!

İnanıram, bir səhər
"Başlandı!" – əmri gəlsə,



cəbhədə sən mənimlə,
verəcəksən səs-səsə.
Odur ki, bu gün gəlib
mən də belə həvəsə,
deyirəm:
– Nəşə, sevgi
bizimkidir, sevgilim!

Bu ağ günləri sev ki,
bizimkidir, sevgilim!
Dəyişirik min illik
yerin xəritəsini,
Dəmir atlar dolaşır
Şimalın meşəsini.
Dinlə qarlı uzaqdan
gələn radio səsini;
Deyir:
– Qütb bizimdir,
Şimal bizim, sevgilim!
Həqiqət bizimkidir,
xəyal bizim, sevgilim!

Bayrağımızda varkən
Leninin ölməz adı,
gəmimizi sürürkən
xalqın böyük ustadı,
açılırkən göylərə
azadlığın qanadı,
qalibiyyət bizimdir,
bizim həyat, sevgilim!
Bu yaraşıqlı dünya,
bu kainat, sevgilim!

*1932*

## SƏNƏ

Hər yerdə,
hər zaman,
aradım səni,
ömrümün baxtını arayan kimi.
Nə yazıq!
Amansız hicran tikanı
qanatdı
eşqinlə çırpınan qəlbi.
Üfüq sapsarı,
acı köpüklər örtdü
göy suları.
Yavaş-yavaş söndü Günəş
alov dillərini qaldırdı yenə
sinəmdə yatan
həsrət –
amansız atəş.
Həzin bir axşam
dayandı qarşımda
yollar yarılanmadan.
Bir günüm keçməyir səni anmadan.
Ömrümün neçə yarpağı
budağından qopub
sovruldu ruzgara!
Mənzil hara!
Möhlət hara!
Gör nə qədər
gün tökülüb yollara?!
Gör nə qədər qalıb hələ
ilk bahara!
Sən
eşqimə güldün
için-için.
Anlat mənə,
bəs neçin
axşam qonunca pəncərəmə,



könlüm yenə səni,
ilk eşqimin qatilini xatırladı?
Hər nəğmədən zil qalxdı
qırılmış məhəbbətin fəryadı.
Gözlərimdə ümid, həsrət,
neçə kərə, neçə kərə
gileyimi söylədim axşamlara,
danışdım göy gecələrə.
Ağır-ağır keçdi buludlar
bəlkə yanıqlı dastanımı
bahara söyləmək üçün?
Mən həsrətində yandım
necə ki, cadar-cadar torpaq
həsrət çəkər
bir damcı su,
bir əlvan çiçək üçün.
Bir damcı salmadan
keçdi buludlar.
Mən yenə
gözləməkdən yorulmadım.
Qovruldum yana-yana,
dözdüm hicrana,
lakin solmadım.
Bir damcı salmadan keçdi
döşü dolu buludlar.
Mən inadımda varam.
Yeddi dağ ardında gizlənsən
yenə arayıb səni taparam.
Bütün dünyaya baxsam illər boyu,
yenə gözündə gözüm var.
Yüz il danışsam yenə,
sənə deməyə sözüm var.
Qoy ayrılıq tikanilə bəzənməsin
son qərar!
Qoy xəzan yarpaqları kimi
tökülməsin
ümidlər, arzular!

Sən
ümid verə bilməsən də
həyat namına,
aldanmaq üçün yol göstər
könlümün istəklərinə,
şerimin ilhamına.

*1933*

## SORĞU

Qarşımda sənmisən,
xəyalınmıdır?
Sevdalı könlümün soltanı dostum!
Gördüyüm röyamı,
vüsalınmıdır?
Nigaran qəlbimin cananı dostum!
Sənmisən başımı oxşayan öylə?
Saçımda dolaşan
əllərinmidir?
Xoş bir nəfəs kimi
üzümdə, söylə
dolaşan dağınıq tellərinmidir?
Söylə, bu gördüyüm
həzin qaranlıq
axşamdır,
zil qara gözlərinmidir?
Xəyaldır oxşayan məni
bir anlıq,
sənin ümid dolu sözlərinmidir?
Kim duyardı
sakit gözəlliyini
dənizin
fırtına, tufan olmasa?
Vüsalın ləzzəti duyulardımı
ayrılıq olmasa,
hicran olmasa?!

*1935*



# İLQAR

*Nigara*

Mən bayquş olub
sevmədim səni fəryad kimi.
Sevdim səni həyatı sevən kimi.
Sevdim həyat kimi...
Sevdim səni:
tarlada sıx sünbül kimi,
düşmən nizələrini yaran,
qanlı cəbhələrdən yaralı dostunu çıxaran
vəfalı bir atı sevən kimi.
Sevdim səni həyatı sevən kimi.
Sevdim səni:
eşqinin atəşli isitmələrilə
gözlərini yandıran,
aylı gecələrdə səni
yuxudan oyandıran,
dilinə şirin gələn,
kölgəsində ruhun dincələn
əziz bir ad kimi.
Sevdim səni həyat kimi.
Sevdim səni:
bəşər oğlunun
xülyalarında yaşayan,
əsrlər boyu insan beynini qaşıyan
uçmaq xülyası –
qanad kimi.
Sevdim səni həyat kimi.
Sən də şirin oldun mənə,
ömrümdən şirin.
Ruhumda fanar yandırdı
qumral gözlərin.
Mən səni sevdim:
bir vurğuda
dağlardan dağ qoparan,

daş qayaların bağrını yaran
Fərhad kimi,
Sevdim səni həyat kimi.
Durdum yollar ayrıcında,
çəkdim həsrətini.
Dedim Xızır olaram;
aradım səni abi-həyat kimi.
Canlandın ömrümün nəğməsində
nəqarət kimi.
Sevdim, sevirəm,
sevəcəyəm səni həyat kimi!

*1939*

## BİR AXŞAM

Dənizin firuzə gözlərində
kölgələr titrəyir, sıxlaşır.
Bəxtiyar başımız üzərində
Qanadlı bəstəkar dolaşır.

Gümüş ay gözlərin sinəsində
daranmış, yuyunmuş tərtəmiz.
O dəli bülbülün nəğməsində
çırpınır, sevgilim, eşqimiz.

*Bakı, 1936*

## YAXANDA BİR BƏNÖVŞƏ

Yarı gecə saf göylərə baxanda,
inci kimi ağ ulduzlar axanda,
boynuburuq bir bənövşə yaxanda
sən gəlirsən xəyalıma, sevgilim!

*1939*



## QARA GÖZLÜM

Qara gözlüm, bağlama pəncərəni!..
Gül üzünə kölgə düşər, ay küsər...
Ayna bilməz, səs eləyər, amandır,
Meh əsəndə, yarpaq susar, çay küsər.

*1939*

## QƏZƏL

Gözün qurbaniyəm saqi, xəbər tut bir məlalımdan,
Keçər günlər, keçər aylar, neçin çıxmaz xəyalımdan.

Onun hicranı könlümdə gedən gündən əmanətdir,
Görünməz ol vəfasız ya əl üzmüşdür vüsalımdan.

Bu naləm, göz yaşım, ahım, fəqanım qoy xəbər versin,
Xəbər versin nə qalmışdır böyük eşqin cəlalından.

# *Etiraf*

## O GECƏ

Gecədir.
Kimsə yox.
Bir sən, bir də mən.
Zülmət asılmışdır pəncərələrdən.
Otağımda sükut,
göylərdən dərin.
Bir mənəm,
bir sükut,
bir də gözlərin.

## SƏN DEDİN

Deyirsən: aç söylə, olub keçəni!
Bu uzun gecəni,
məhzun gecəni;
ötən xatirata həsr eyləyək, gəl.
Kim bilir,
bəlkə də yaxındır əcəl.
Deyirsən: – İllərlə soruşmamışam,
könlümdə əriyən maraq adlı şam
yandırıb qəlbimi,
ancaq, yenə mən,
o keçən ömründən,
keçən günündən
xəbər almamışam.
İndi söylə, gəl!
Bəlkə yalan deyil,



bəlkə var əcəl.
Mən dedim:
– Sən, ömrün yolunda mənə rast gəlib,
könlümü eşq ilə çəkib bağlayan!
Sən, təmiz adıyla başım yüksəlib,
namərd tənəsindən məni saxlayan!
Sən, nəcib qəlbində
dərdi, məlalı,
küləkdən qoruyan məhəbbətimi.
Pərişan baxışı,
məhzun xəyalı
sınaqdan keçirən sədaqətimi.
Sən, dərdli günümdə
dərdimi bilən,
ağır yollarımın
sadiq yolçusu!
Ağlarkən ağlayan,
gülərkən gülən.
Sən, yanar qəlbimə sözü –
sərin su.
Könül dedikləri
bağlı otaqdır.
İnsan bilmir
onu kim açacaqdır.
Onun gizlin qalan yüz qapısı var:
sevincdən açılar,
qəmdən açılar.
Bəzən bağlı qalan bu qapılardan
birini də
açmaq olmayır, inan!
Bəzən də açarkən qapını,
heyhat,
yol yarımçıq qalır,
qırılır həyat...
Dolaşıq yaranıb ömrün dastanı.
Gəncliyi qaytaran bir qüvvət hanı?